

Ponç Puigdevall
ha publicat una obra
protagonitzada per
un escriptor que va
a la deriva
JOSEP LOSADA

**IL·LUSIONS
ELEMENTALS**
Ponç Puigdevall
Premi Joanot
Martorell 2016
Editorial:
Edicions 62
Barcelona, 2017
Pàgines: 288
Preu: 20 euros

NOVEL·LA XAVIER SERRAHIMA

Odissea (literària) indigent

Hi ha qui no creu que els escriptors puguin fer de crítics literaris; i, encara menys, els crítics literaris, d'escriptors; talment com si les dues activitats fossin contradictòries o contraproductives. Per fortuna a casa nostra no són pocs els que compaginen amb encert les dues facetes. Un d'ells és Ponç Puigdevall, que amb la seva darrera novel·la ens narra la davallada als inferns de la indigència d'un escriptor gironí. Una indigència que comença essent econòmica –“em vaig trobar amb el compte corrent embargat”– però que acaba desembocant en un naufragi moral: “Només m'importava que l'endemà em despertés sabent que havia obtingut la recompensa de la beguda.”

El llibre és una nova odissea –reduïda, moderna, discreta i prou arrelada a la realitat gens heroica del segle XXI, però odissea, al cap i a la fi–, on l'Ulisses actual surt de casa i marxa lluny, endut potser no per les forces del destí, però sí per les de l'atzar, fins arribar a Gijón, caurà al punt més baix de la seva avernal caiguda, per tornar de nou a casa, després “d'haver passat tantes penú-

ries”. D'ací tant la importància cabdal de la figura del gos –“vaig entendre per què va ser Argos l'únic que va arrencar una llàgrima a Ulisses quan el va reconèixer”– com que, al final, li calgui acceptar “el sacrifici del gos a canvi de la seguretat quotidiana”.

Un viatge d'anada i retorn que, més que no pas transformar-lo, en el sentit kaviafià, li permet recobrar el seu *jo* anterior (i interior), íntimament relacionat amb la seva connatural condició d'escriptor, que veu i sent el món que l'envolta “ple d'arguments narratius que només ha [...] de recollir”.

Perquè és, per damunt de tot, aquesta indigència la que Puigdevall ens retrata: la d'un escriptor que, per les raons que sigui –potser per l'excés de treball?, per la voluntat inassolible de voler-ho abastar tot?–

perd, encara que sigui temporalment, la capacitat (i, encara més, el goig i el plaer) d'escriure. La indigència física, econòmica, no és més que una metàfora literària.

L'inconvenient és que aquesta saturació literària de probable caràcter autobiogràfic es percep en la novel·la, que, a mesura que avança, fa la sensació que tan sols és, *en potència*, la novel·la que podia haver estat; que no l'ha deixada *reposar* prou, que el procés de revisió no ha estat suficient.

Així, és massa explícita; en comptes d'induir o devocar, mitjançant la destresa narrativa, com convé que faci la literatura, els estats anímics del personatge, ens els *explica* o *descriu* directament; no ens ho fa *viure*, sinó que ens ho *diu*: “Vaig poder dominar el desànim i la inquietud”; “va servir per alleujar la furiosa impotència que sentia cap a tot”. I això, en un escriptor que converteix l'estil, el llenguatge, en el fonament principal de la seva obra, és essencial.

Algunes expressions forçades

I aquesta inatenció es contagia també a l'argument, que és versemblant fins al moment que el personatge comença a “trobar la sortida del marasme on era”, atès que no s'ofereix cap raó o esdeveniment crucial que justifiqui el canvi. Una mancança percebuda també pel mateix autor –tot i que potser de manera inconscient– que, no podent cridar en el seu ajut el *deus ex machina* dels antics, recorre (en el breu espai d'un paràgraf i mig) a un seguit d'expressions forçades –“de cop i volta”, “no sé com”, “com si m'il·luminés un llamp”, “de sobte”– que pretenen justificar l'injustificable.

Una llàstima, perquè aquesta odissea literària catàrtica de Puigdevall fa la sensació que, amb un xic d'atenció i un bastant de revisió, ens hauria pogut brindar molt més del que ens acabat oferint. *

NOVEL·LA XAVIER CORTADELLAS

No us cregueu mai millors que algú altre

Ho va dir el senyor Haley a la classe on anava Lucy Barton quan tenia dotze anys: “No us cregueu mai millors que algú altre.” És el que els diu també vint anys més tard Sarah Payne als alumnes del curs voluntari de literatura que fa durant una setmana a Arizona, quan els parla “del fet de jutjar les persones, i d'enfrontar-se a l'escriptura sense fer judicis”. Una altra època, un altre context, un altre pretext i uns altres paraules que tenen, però, un mateix significat: hi ha d'haver empatia, hi ha d'haver humilitat, hi ha d'haver justícia, hi ha d'haver objectivitat sense par-

tits presos i sense provar de protegir ningú, hi ha d'haver la capacitat d'entendre-ho tot i d'entendre tothom si és que es vol tenir més tard la possibilitat d'explicar-ho. Abans d'acabar la setmana, Payne entrevista Lucy Barton. Payne és una escriptora a qui fa vergonya parlar dels seus llibres. Lucy és una escriptora que encara no ha publicat. Totes dues tenen un dolor o una pena de fons. Payne vol dir justament això. Una vegada van coincidir casualment en una botiga i van parlar uns minuts. Lucy ho recorda. Sarah, no, ni sap tampoc que un altre dia, Lucy va anar a escoltar-la en una conferència.

Ara, abans d'acabar el curs, Sarah parla individualment amb tots els alumnes. Lucy ha aprofitat que l'entrevistaria per deixar uns dies abans al caseller de Sarah “esbossos d'algunes escenes de quan la mare m'havia vingut a veure a l'hospital”. És el principi d'*Em dic Lucy Burton*, una novel·la que comença quan Lucy, no la veu narrativa, sinó el personatge, va estar ingressada nou setmanes en un hospital a causa d'una operació d'apèndix que es va complicar més del compte. Som també davant d'una novel·la que, com tantes altres, la veu narrativa comença a explicar posteriorment i que ens